

जीएसटी कायदा-- काल आज आणि उद्या

अॅडवोकेट किशोर लुल्ला

९४२२४०७९७९

गेली कित्येक वर्षे आपण परकीय राष्ट्रांची त्यांनी केलेल्या भौतिक प्रगती बाबत कौतुक करीत आहोत. त्यांच्याकडील शिक्षण चांगले आहे, इमारती आणि रस्ते उत्तम आहेत, सर्वसामान्य नागरिकांच्या दैनंदिन जीवनात भ्रष्टाचार नाही, बाथरूम मधील पाणी देखील प्यायला चालते इतके ते स्वच्छ असते, राज्यकर्ते चांगले आहेत, कर भरण्याची विवरणपत्रके फक्त एक दोन पानी असतात, सगळीकडे संगणकीकरण आहे वगैरे वगैरे.

हे सर्व का आहे किंवा अमेरिकेला आजही आपण महासत्ता का म्हणतो, तर त्यांच्याकडे पैसे भरपूर आहेत. याचे कारण कर भरणा चांगला आहे. व्यापाऱ्यांची वृत्ती पैसे भरण्याची आहे आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे अंमलबजावणी करणारे प्रामाणिक आहेत. उत्तम पद्धतीने एखादा देश चालवायचा असेल, नागरिकांना सगळं चांगलं द्यायचं असेल तर सरकारकडे पैसा पाहिजे आणि जास्तीत जास्त पैसा मिळवण्याचा मार्ग म्हणजे अप्रत्यक्ष कर प्रणाली होय.

आणि म्हणूनच भारत सरकारने १ जुलै २०१७ पासून असे ठरवले की आपल्याला संपूर्ण जगाबरोबर वाटचाल करायची असेल तर वस्तू आणि सेवा कर कायदा आणण्याशिवाय पर्याय नाही. गेल्या पाच वर्षात जीएसटीचे संकलन प्रचंड प्रमाणात वाढत आहे आणि ते बरोबरच आहे. याचा परिणाम म्हणूनच की काय, आपल्याला मेट्रो, मोनोरेल, मोठमोठे विस्तृत रस्ते, उड्डाणपुल, उत्तम विमानतळ, चांगल्या रेल्वे गाड्या, वोल्वो, संगणकीकरण, इतकेच नाही तर शासकीय कार्यालय देखील उत्तम असलेली पहावयास मिळत आहेत.

सध्या असे दिसते की आपण प्रत्येक गोष्टीची इंडस्ट्री केली आहे. स्कूल इंडस्ट्री, हॉस्पिटल इंडस्ट्री, एंटरटेनमेंट इंडस्ट्री, फिल्म इंडस्ट्री, एज्युकेशन इंडस्ट्री, एका छताखाली सर्व सेवा आणि मॉल ही याची काही उदाहरणे आहेत. याचा अर्थच असा की निरपेक्ष सेवा करणाऱ्या संस्था फार कमी आहेत किंबहुना त्या हाताच्या बोटावर मोजण्या इतक्याच आहेत. अशा परिस्थितीत शेतकरी, दवाखाने, शिक्षण संस्था यांच्यावर जीएसटीची आकारणी करू नये हे म्हणणे चुकीचे ठरेल.

आणखीन एक मुद्दा म्हणजे गेल्या ७० वर्षात कित्येकांना कर चुकवायची सवय लागलेली आहे, खोटी बिले, हवाला, दोन नंबरचे व्यवहार या सगळ्यांचा जन्म या चुकवेगिरीच्या वृत्तीमुळेच झाला आहे. साहजिकच सापडलेली चोरी लपवण्यासाठी भ्रष्टाचाराचा उदय झाला. आम्हाला पकडूच नये म्हणून हप्ते बांधणी सुरू झाली. त्यामुळे सवडी शास्त्राने उद्योजक, व्यापारी, शासन आणि सरकार काही वेळा चांगले आणि काही वेळा वाईट ठरू लागले. अगदी शेतकऱ्यांपासून ते दूध व्यवसायिक, साखर कारखाने, सूत गिरण्या, सहकारी क्षेत्र या सर्वांनाच चुकवेगिरी करणे, सबसिडी मिळवणे याची सवय झाली आणि म्हणूनच आपल्याला किंवा ज्याचे त्याला ठरवावे लागेल की आपल्याला नेमके

काय पाहिजे. परदेशांसारख्या सगळ्या उत्तम भौतिक सुविधा पाहिजे असतील तर जीएसटी हा असलाच पाहिजे. तो भरलाच पाहिजे आणि त्याचा तिरस्कार करता कामा नये. यामुळे आपोआपच सर्वांची प्रगती होत राहणारच आहे आणि आज ती होत देखील आहे. लोक भरपूर वाहने खरेदी करीत आहेत, हॉटेलमध्ये बसायला जागा नाही, थंड हवेची ठिकाणे तुडुंब भरलेली आहेत, मल्टिप्लेक्स, मॉल, ब्रँडेड वस्तू उत्तमरीत्या चालत आहेत. कोट्यावधी रुपयांचे मोबाईल, लॅपटॉप, वॉशिंग मशीन, एसी, सोने रोज खरेदी केले जात आहेत.

या सर्व पार्श्वभूमीवर उद्याच्या परिस्थितीचा विचार करायचा असेल तर असे उदाहरण देता येईल की जसा एखादा विद्यार्थी व्यवस्थित अभ्यास करतो, चांगले शिकतो, चांगले वागतो तर तो नक्कीच यशस्वी होतो. त्याचप्रमाणे जो शेतकरी, व्यापारी, उद्योजक, डॉक्टर, वकील उत्तम अभ्यास करेल, उत्तम प्रतीचा माल विकेल, उत्तम सेवा देईल, उगाचच रडत बसण्यापेक्षा आणि इतरांना दोष देण्यापेक्षा बदलत्या परिस्थितीला सामोरे जाईल त्याला जीएसटीचा काय कशाचाच त्रास होणार नाही.

आजची संपूर्ण तरुण पिढी ही ऑनलाईन खरेदी, क्रेडिट डेबिट कार्ड याचा वापर करणारी आहे, मॉल मधून खरेदी करणारी आहे. बिनबिलाने खरेदी करणे हे त्यांना माहीतच नाही आणि तेच भविष्याचे ग्राहक तसेच करदाते आहेत. शासनाच्या बाजूने पाहायचे झाले तर ई वे बिल, ई इवोईस, टीडीएस, पॅन आधारित, आधार कार्ड आधारित, टोल नाके, जीपीएस प्रणाली यामुळे दोन नंबर वाले कोणीही टिकणार नाहीत. सिमलेस क्रेडिट चे महत्व ज्याला कळत नाही तो प्रगती करूच शकणार नाही. कर चुकवणारे सर्व व्यापारी, उद्योजक बाजूला फेकले जाणार आहेत. त्यामुळे जीएसटी उत्तम होता, उत्तम आहे आणि जीएसटी चे भवितव्य अतिशय चांगले आहे. त्यामुळे प्रत्येक व्यक्तीने, ग्राहकाने त्या प्रवाहात पोहतच पुढे गेले पाहिजे.

आता थोडंसं चुकते कुठे ते पाहू किंवा हे सर्व आणखीन चांगले होण्यासाठी कशाची आवश्यकता आहे. पहिले म्हणजे राजकारण्यांनी आणि शासनकर्त्यांनी भ्रष्टाचारी वृत्ती थांबवली पाहिजे. आता पगार भरपूर आहेत. थोड्याशा गरजा सुद्धा कमी केल्या तर व्यवस्थित अंदाजपत्रकाची घडी बसणे सहज शक्य आहे. दुसरे म्हणजे कायद्याची भाषा सोपी केली पाहिजे. सरकारने सोप्या भाषेत पुस्तके छापली पाहिजेत. वर्षभर सतत व्यापारी, दिवाणजी, अधिकारी यांचे मिळावे, शिबिरे, चर्चासत्रे घेतली पाहिजेत. जीएसटीचे फायदे काय आहेत ते प्रत्येकाला व्यवस्थितपणे समजावून सांगितले पाहिजेत. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे कर ओरबडण्याचे कमी झाले पाहिजे. विक्रेता संन्याशी आणि खरेदीदाराला फाशी ही वृत्ती बदलली पाहिजे.

प्रत्येकाकडून सकारात्मकरित्या अशी पावले पडत गेली तर सुजलाम सुफलाम भारत म्हणून आपल्याला नक्कीच जगाच्या व्यासपीठावर श्रेय घेता येईल.